

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Ytterligare en månad inom föräldrapenningen reserveras för vardera föräldern (Ds 2015:8)

(S2015/370/FST)

ISF tillstyrker förslaget att ytterligare en månad reserveras inom föräldrapenningen för vardera föräldern.

ISF tillstyrker även förslaget om att jämställdhetsbonusen förändras.

ISF har i övrigt nedanstående synpunkter på förslaget.

ISF vill framhålla att det är positivt att det pågår en utveckling av föräldraförsäkringen där utvärdering av tidigare reformer följs upp. En tredje reserverad månad motiveras främst av att införandet av de tidigare reserverade månaderna har haft effekt på fördelningen av uttaget mellan kvinnor och män. ISF vill dock påpeka att effekten av reserverade månader har tenderat att vara avtagande och att förväntningar på en tredje månad bör vara realistiskt ställda.

De flesta föräldrar delar i dag på föräldrapenningen, och det är troligt att de föräldrar (oftast pappor) som i dag tar ut runt två månader kommer att öka sitt uttag. Det finns också en grupp föräldrar, främst pappor, som i dag inte tar ut någon föräldrapenning, eller mycket få dagar. Bland dessa finns troligen både de som kan påverkas att ta föräldrapenning, och de som inte kommer att påverkas av reformer inom föräldraförsäkringen. I detta sammanhang är frågan hur icke-användare påverkas av ytterligare en reserverad månad. Det kommer att behövas en uppföljning av ifall förslaget i en del familjer kommer leda till att icke-användarna börjar ta föräldrapenning, och om det i andra familjer kommer leda till att fler föräldrapenningdagar kommer bli outnyttjade.

Även andra möjliga konsekvenser inom olika områden bör följas för att föräldraförsäkringen ska utvecklas i den riktning som lagstiftaren avsett. Det är inte tillräckligt med uppföljning av hur föräldrarna fördelar föräldrapenningen mellan sig.

Det bör exempelvis följas upp om effekten av reformen för vissa barn blir att färre föräldrapenningdagar nyttjas och att föräldraledigheten därmed förkortas. I de fall där bara en förälder tar föräldrapenning (men två föräldrar har vårdnad), kommer dagarna med föräldrapenning på sjukpenningnivå med förslaget att begränsas till 300 dagar, och eftersom

förskoleplats inte garanteras förrän barnet fyller ett år kan detta leda till ett glapp i omvårdnaden om barnet som kan bli problematiskt för dessa familjer.

Vidare är en möjlig konsekvens att många kvinnors obetalda ledighet ökar, då de har tillgång till färre föräldrapenningdagar men inte vill förkorta sin föräldraledighet. Ett sådant scenario skulle ge en ekonomisk obalans inom föräldraparen och negativa effekter för många kvinnors ekonomiska situation på sikt.

För en liten grupp av föräldrar är det dessutom möjligt att vårdnaden skrivs på den ena föräldern (vanligtvis mamman) i syfte att undvika att dela på föräldrapenningen, även i de fall där båda föräldrarna i praktiken tar del i den faktiska vården om barnet. Det kan också finnas en tendens mot ensam vårdnad i fall där barnet inte är planerat eller gemensamt beslutat av föräldrarna. Det finns idag ingen kunskap om ifall ensam vårdnad ökade efter införandet av den första och andra reserverade månaden, men risken ökar troligen med ökat antal reserverade dagar.

Vidare vill ISF påpeka att ett antal möjliga positiva effekter av reformen som nämns i promemorian bör följas, såsom effekter för barnet av en tidig kontakt med båda föräldrarna, för pappan av ett ökat ansvarstagande för barnet, för mammans arbetsmarknadssituation, och för föräldrarnas hälsa.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Per Molander. Ann-Zofie Duvander har varit föredragande. I beredningen har också Carina Nägling, Joakim Söderberg och Charlotta Örn deltagit.

Per Molander
Generaldirektör

Ann-Zofie Duvander
Utredare